

reks ega turjaks, waid ütles labbet ja rahuksel kõmbel, nagu oleks ta mõni meeßterahwas olnud:

„Iša, ma olen püüdnud sinu sõnakuulja ja viisakaš laps olla, ma olen siis teinud, mis mul võdimatik oli, mulle on see selle pärast väga libe ja walus, fui sa mind korraga sõna, luultmataks ja jumalakartmataks nimetad. Ma tean ma tuli, et sinul palju meelevalda on minu üle, fui ma omale meest walitsen, aga seda ma tean fa, et mul enesel lõige suurem sõna on rääkida. Mina olen ise, kes oma mebegä vean ühes koos elama, selle pärast peab see meed mulle fa armas olema, muidu ei jõuu ma elu foormat mitte ühes temaga sanda. Sunnitud abieliu ei ole ialgi õnnelil, sest mitte need wanemad, kes sunnivad, ei elu abieliu, waid see, kes abieliuse heidab. Selle pärast peab fa abieliuse heitjal esimene õigus olema, ja fui ta teab, et ta mitte fölbumata meest omale ei ole walitsenud, siis ei ole tal mitte waja eüne iša eht ema läest luba küsida, sest minu arvates ei keela seegi mõistlik wanem oma last mõistlikul viisil paari heitmast.“

„Die wait!“ lätates iša jalga wasta mood lüues; „Kas ei ole lugu läes! Išsa tahate teie, lapsed, nüüd targemad olla fui wanemad. Kas sul hääbi ei ole oma iša wastu ba-lata! Wemmoit oled ja ära teeninud, et sna julged seda viisi sin minule öpetusi anda.“

See oli Mardile liig, et Pölluotsa peremees nii wibaselks oli saanud, et ta oma täis lofunud ja seelitatuud tütar foguni wemblaqa ähwardas. Kindla ja mehise meelega ütles ta: „Armas Pölluotsa peremees! Teie tütar on minu pruudiks heitnud, ja selle pärast on minu sohus tema eest rääkida. Anu ei ole mitte enam rumal wassatu laps, seda wembla- eht witsaga peab faridtama eht ähwardamagi. Anu on mõtleja inimene, kes teab, mis ta teeb.“

„Pea sna fa oma sun!“ lisendas tulew ãiaisa hoopis ära unustades, et iga viisakaš inime teisele „teie“ peab ülema. „Kas sna fa keslegi peigmees oled! Waene oled nagu lirikut, millega tahad noist toita? Kas mõla-alune soht sedagi jõuab üleval hoida? Sa saadad ju minu lapse hukka! Öpes-tad teda niisama eftiteed käima, nagu sa isegi teed! Siinu

läbi saab ta niisama ilmalikuks ja tänomataks nagu ja iše, kes kellegist ei beoli, et jutlusest ega Jumala sõnast ja — ja — —“. Hääb jääti tal siinni ja sõna subu wiha pärast.

Iga sõna išo sunst lõikes nagu nuga Anu südomedje, aga Mart jääti lõige selle juures täieste rahukselks ja ütles wagasel ja viisakaš kõmbel:

„Ma palun, ärge saage mitte nii wibaselks, armas vere-isa, mina ei ole mitte pahoga Teie juure tulnud, ega Teie mingisugust meeleshaigust teha tulnud. Et mina waese sauna-mehe poeg olen, ei ole mitte minu sünd, ja fui Teie selle pärast oma tütar mulle ei anna ega luba, siis ei wõi mina tuli midagi parata, sest mina ei wõi muud midagi lubada, fui avusadte tööd teha ja oma leiba sellega teenida. Aga fui Teie lõrdate, et mina oma noist niisama ära eftitan, fui ma ise eftitatud olen, siis teete mulle ülefobut. Ma ei ole sedagi püüdnud eftitada ja usun fa, et ma ise eftiteel ei ole. Ma ei ole muud teinud fui seda, mis mu tuda mind sundis. Ant ma olen wahest seltsides käinud, mis mõnelegi meie maail arm-sad ei ole, siis ei ole ma säätl juures midagi vaba mõtelnuud, sest need seltsid on riigi ülema walitsuse poolest finnitatud ja lubatud, ja neil ei ole muud sündi, fui et nad loomulikul viisil meie Gesii rahva ja seele harimise eest heelt püuowad-fanda. Meie elu mailmas on sahe poolega: üls pool on mai-mulik, teine ilmalik. Waimuliku poole harimise pais on lirik, ilmaliku oma on niisugused seltsid, kus sellesugute waimuharimise kasuks tööd tehtasse. Seda on ka riigi walitsus ära tunnud ja on selle pärast hää meelega luba onnud niisuguste seltside asutamisel, mis rahva elu förgemalle járjele töötavad. Reed mebed, kes seltsides lirjas eht muud tööd selle torvis teewad, ei ole mitte pistkojad ega eftitojad. Teie ütlete foguni, et mina jutlusest ja Jumala sõnast ei hooli. See ei ole tõsi, armas vereisa, mina suulan hää meelega jutlust ja Jumala sõna; oga fui ma mõne sõna üle sõgavamatl järele mõisen, eht oma arwanist awaldan, siis ei ole ma veel ommagi Jumala sõna võlgaja, sest jutluse tegijad ei ole muud fui ini-mised. Ma ei ole ma keslegi wasta meelega tänamata olnud. Kesk minule on hääd teinud eht meie rahva hääts las lirjas